

UCHWAŁA NR V/37/2015
RADY MIEJSKIEJ W RZEPINIE

z dnia 27 lutego 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rzepin na lata 2015 - 2017**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity - Dz. U. z 2013 roku poz. 594 z późniejszymi zmianami) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami) Rada Miejska w Rzepinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rzepin na lata 2015 – 2017 w brzmieniu określonym w załączniku nr 1 do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Rzepina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Damian Utracki

Załącznik do Uchwały Nr V/37/2015

Rady Miejskiej w Rzepinie

z dnia 27.02.2015r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rzepin
na lata 2015 – 2017**

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie.....	3
II. Prawne uwarunkowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rzepin na lata 2015 – 2017.....	4
III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie.....	5
IV. Cele Programu i zadania do realizacji.....	11
V. Realizatorzy Programu.....	17
VI. Zakładane efekty.....	18
VII. Finansowanie Programu.....	18
VIII. Adresaci Programu.....	19
IX. Monitoring realizacji Programu.....	19

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rzepin na lata 2015-2017 jest realizacją art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.) zgodnie, z którym do zadań własnych gminy należy „opracowywanie i realizowanie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Głównym celem Programu jest dążenie do ograniczania skali i skutków przemocy domowej na terenie Gminy Rzepin.

Program zakłada podejmowanie działań chroniących ofiary przemocy, jak też edukację osób stosujących przemoc przez służby i instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe.

W programie zawarto podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, istotne przy planowaniu działań w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy.

Cele i zadania programu, a także źródła jego finansowania zostały sformułowane na poziomie ogólnym, umożliwiającym ich rozwinięcie i uszczegółowienie, adekwatnie do aktualnych potrzeb lokalnych.

Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wspólny plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, wówczas przyczyni się on do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy oraz ograniczenia zjawiska przemocy, a tym samym poprawy kondycji rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Rzepin.

II. PRAWNE UWARUNKOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RZEPIN NA LATA 2015 – 2017

Podstawa opracowania i realizacji Programu:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245)

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Jeszcze do niedawna uważano, że przemoc domowa występuje rzadko i wyłącznie w rodzinach patologicznych, a agresję między członkami rodziny traktowano jako jedną z wielu normalnych form zachowania w codziennym życiu. Przemoc stosowana przez osobę dorosłą wobec bliskich (w tym dzieci), postrzegana była jako akceptowany sposób sprawowania nad nimi władzy i kontroli. Na gruncie prawa i polityki społecznej podejmowano próby wyróżnienia przemocy społecznie akceptowanej (dopuszczalnej) i nadużywania przemocy, czy „niewłaściwej” przemocy w rodzinie, co znacznie utrudniało wszelkie próby zajęcia się tym problemem.

W Polsce dostrzeżono zjawisko przemocy w rodzinie i zaczęto traktować je jako problem społeczny w latach 90-tych XX wieku.

Przemoc w rodzinie jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety, dzieci, osoby chore i niepełnosprawne.

Przemoc w rodzinie została zdefiniowana w art. 2 ust.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją przez **przemoc w rodzinie należy rozumieć wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

JEST INTENCJONALNA – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.

SIŁY SĄ NIERÓWNOMIERNE – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy.

NARUSZA PRAWA I DOBRA OSOBISTE – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.).

POWODUJE CIERPIENIE I BÓL – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

• **fizyczna** – najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji.

To właśnie jej drastyczne przykłady są pokazywane przez media.

- **psychiczna** – najtrudniejsza do udowodnienia, często zaczyna się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;

- **ekonomiczna/materialna** – uniemożliwianie podjęcie pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, nielożenie na utrzymanie rodziny;

- **seksualna** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);

- **zaniedbanie** – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Sytuację przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”.

Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych.

Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Z punktu widzenia prawa przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, relacje między doznającym a stosującym przemoc, odczuwane przez doświadczających skutki przemocy, a także na możliwości wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak: poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Zaś z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiające zachowania przemocowe.

Zespół Interdyscyplinarny.

Przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działania lub zaniechania naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, a w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Zespół Interdyscyplinarny, to zespół, który pełni funkcję strategiczno – koordynującą – kształtujący lokalną politykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie i stwarzający spójny system ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ponadto, zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w jego skład oraz innych specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

Etapy tworzenia Zespołu:

– Uchwała Nr VI/51/2011 Rady Miejskiej w Rzepinie z dnia 28 marca 2011 roku w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania;

– Podpisanie Porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym pomiędzy Burmistrzem Rzepina, a poszczególnymi podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

– Zarządzenie Nr 69/2011 Burmistrza Rzepina z dnia 15 listopada 2011 roku w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Rzepinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi m.in.: przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Policji, Parafialnego Zespołu CARITAS, NZOZ „Szpital Powiatowy” w Słubicach, Szkoły Podstawowej nr 1 w Rzepinie, Zespołu Szkół w Kowalowie oraz w Rzepinie a także pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słubicach.

Podstawowym instrumentem podejmowania interwencji w rodzinie, w której dochodzi do przemocy jest Niebieska Karta. Jest to narzędzie, które skutecznie ujawnia przemoc w rodzinie, a później chroni pokrzywdzonych i pozwala podejmować działania wobec sprawcy.

Do niedawna prawo do złożenia Niebieskiej Karty mieli tylko policjanci i pracownicy socjalni. Teraz mogą to zrobić również lekarze, pedagodzy, przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wystarczy podejrzenie, że osoba dorosła lub dziecko została dotknięta przemocą w rodzinie i wypełnia się specjalny formularz, który zostaje skierowany do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – siedziba Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Plac Ratuszowy 1 w Rzepinie. Zostaje powołana wtedy grupa robocza, która zajmuje się konkretnym przypadkiem.

Istotą tej procedury jest to, iż wszyscy musimy traktować problem przemocy w rodzinie bardzo poważnie.

IV. CELE PROGRAMU I ZADANIA DO REALIZACJI

Celem Programu jest:

1. Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji.

2. Ochrona osób doznających przemocy i wsparcie dla osób zagrożonych przemocą.

Cele szczegółowe:

1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rzepin.

2. Podnoszenie poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy Rzepin na temat zjawiska przemocy, jego przejawów i form.

3. Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.

4. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

5. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Realizacja celów:

Cel szczegółowy 1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Zadania do realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Rejestrowanie przypadków przemocy domowej	Wszyscy realizatorzy Programu
Sporządzanie rocznego raportu na temat zarejestrowanych przypadków przemocy	

w oparciu o prowadzoną dokumentację	
Wypracowanie wspólnej metodologii zbierania danych nt. zjawiska przemocy w rodzinie	

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- dane uzyskane od realizatorów Programu pozwalające na oszacowanie skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Rzepin;
- ilość zarejestrowanych przypadków przemocy w rodzinie w ciągu roku.

Cel szczegółowy 2. Podnoszenie poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy Rzepin na temat zjawiska przemocy, jego przejawów i form.

Zadania do realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wszyscy realizatorzy Programu
Dostarczanie informacji społeczności lokalnej o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie	
Organizowanie konkursów/spektakli wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy	Gminne jednostki oświatowe, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie
Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży promujących zachowania nieagresywne	

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba przeprowadzonych konkursów i ich uczestników,
- liczba kampanii społecznych przeprowadzonych w Gminie Rzepin,
- liczba materiałów edukacyjnych rozpowszechnionych wśród mieszkańców Gminy Rzepin,
- liczba szkół prowadzących programy profilaktyczne.

Cel szczegółowy 3. Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.

Zadania do realizacji	Podmiot odpowiedzialny

Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny, Grupy robocze
Prowadzenie procedury „Niebieskich Kart” w przypadku podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie	Wszyscy realizatorzy Programu
Objęcie specjalistycznymi szkoleniami przedstawicieli realizujących Program	
Zakup materiałów edukacyjnych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, w tym: czasopism, książek, filmów, broszur dla osób pracujących w obszarze przemocy	

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba spraw rozpatrzonych przez zespół interdyscyplinarny,
- liczba wypełnionych „Niebieskich Kart” i liczba rodzin objętych tą procedurą,
- liczba osób objętych szkoleniami,
- liczba materiałów edukacyjnych zakupionych dla osób pracujących w obszarze przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy 4. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Zadania do realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Wczesna identyfikacja przypadków przemocy w rodzinie oraz krzywdzenia dzieci	Wszyscy realizatorzy Programu
Postępowanie interwencyjne według procedur dla poszczególnych grup zawodowych	
Udzielanie pomocy i wsparcia w miejscu zamieszkania/interwencje	

Udzielanie informacji dotyczących miejsc udzielających pomocy/wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba wykrytych przypadków przemocy w rodzinie oraz krzywdzenia dzieci,
- liczba osób uczestniczących w formach wsparcia grupowego.

Cel szczegółowy 5. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Zadania do realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Izolowanie sprawców od ofiar	Policja
Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych	Wszyscy realizatorzy Programu
Przeprowadzanie rozmów z osobami stosującymi przemoc	
Zapewnienie pomocy terapeutycznej indywidualnej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba podjętych działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- liczba osób korzystających z pomocy specjalistów,
- liczba sprawców biorących udział w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

W realizację Programu winny włączyć się:

- Urząd Miejski w Rzepinie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminne jednostki oświatowe;

Przy aktywnej współpracy z:

- Sądem Rejonowym w Słubicach,
- Prokuraturą Rejonową w Słubicach,
- Policją,
- placówkami służby zdrowia, w tym poradniami leczenia uzależnień,
- lokalnymi organizacjami pozarządowymi i kościelnymi,
- samorządem powiatowym,

- lokalnymi mediami.

Współpraca wielu podmiotów wynika z założenia, że pomoc udzielana rodzinom powinna być kompleksowa oraz uwzględniać aspekty życia osób krzywdzonych, jak i osób podejrzanych o stosowanie przemocy.

VI. ZAKŁADANE EFEKTY

Zakładane efekty Programu:

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom, wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie,
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
4. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie,
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania trzyletniego gminnego Programu będą realizowane i wdrażane etapowo zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi Gminy. Środki pochodzić głównie będą z budżetu samorządu gminnego. Zadania ujęte

w Programie mogą być także finansowane z dotacji Unii Europejskiej oraz budżetu państwa, a także środków własnych organizacji pozarządowych. Będą czynione również starania o pozyskanie środków z innych źródeł.

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Działania będą prowadzone w szczególności na rzecz:

- osób doświadczających przemocy domowej, w tym m.in. dzieci i młodzieży, współmałżonków lub partnerów, a także osób starszych i niepełnosprawnych,
- osób, wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie.

IX. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Koordynatorem działań związanych z realizacją Programu zostanie Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy sprawozdań z wykonania zadań, w tym osiągniętych efektów.

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych Gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Mając zatem na uwadze zakres obowiązków spoczywających na Gminie należało podjąć stosowną uchwałę w tym zakresie.

opracował

Sławomir Karatysz